

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan, izvenredni ponedeljki in dnevi po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 18 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja snižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četrtstopne polit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Frano Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Tabor v Dolini.

Bratje Jugoslovani!

Uže 10 let je minolo, odkar se je naš narod zbiral v tabore, da javno proglasa svoje želje in težnje, svoj narodni program, od katerega nij odstopiti nikoli in ne bode. Nastopila je potem tiha doba; delali smo na narodnem polju dolgih 10 let: naš narod pa še zmirom čaka svojih najsvetejših pravic. — Prišli so resni časi: važno slovansko prasanje na jutrovem rešuje se prav zdaj, in pretresa vso Evropo. Tudi naše cesarstvo je močno prešinila ta nova doba, katerej morajo slediti osodepolne preuredbe. Teh preuredb pa se nijmamo bati mi avstrijski Slovani, ki se vedno zaupljivo obračamo na mogočnega našega vladarja, katerega želja je, da kraljuje mir in pravica mej narodi pod njegovim žezlom živečimi.

K temu sili nas še posebno polit. težnja bližnjega kraljestva, da raztegne svoje gospodarstvo tudi brez primorske pokrajine, v katerih bivamo mi Jugoslovani v ogromni večini. — Ta težnja pa je našla odmev tudi na Primorskem; osnovala se je mej Italijani v Trstu, Gorici in nekaterih isterskih mestih neka stranka, ki drzno proglasa primorske pokrajine kot del italijanskega kraljestva, in te nakane javi po veleizdajskih činih. — Mi Jugoslovani, ki smo naravni gospodarji jadranskega primorja, ne moremo vsega tega mirno gledati, ampak slovesno nam je protestovati proti onim činom. Glede na to, in pa tudi z ozirom na druge silne potrebe našega naroda, kliče vas Jugoslovane odbor političnega društva Edinosti v tabor v Dolino pri Trstu. Ta tabor bode 27. t. m. na velikem prostoru blizu cerkve v Dolini, in se začne ob 2¹/₂ uri popoldne. — Obravnavale in sklepale se bodo sledeče točke:

1. Adresa udanosti na cesarja, in protest proti rogoviljenju one italijanske stranke, ki dela na spojenju primorskih slovanskih pokrajin z Italijo.

2. Nasveti in sklepi, kako bi se dalo pospeševati gmotno in duševno blagostanje naroda sploh, in primorskih Slovanov posebej.

3. Nasveti in sklepi, kako bi se dalo povzdigniti šolstvo na Primorskem, posebno pa v Istri.

4. Nasveti in sklepi, kako bi se dalo pozgoditi mnoge goličave na Krasu in v Istri. Jugoslovani!

Vse te točke so preimenitne, in sveta dolžnost nam je, potezati se za narodnost našo, za svobodo in jedinstvo, kajti drugače ne moremo rešiti naš narod velike nevarnosti.

Dojdite torej iz Istre, Goriškega, Kranjskega, sploh iz vseh jugoslovanskih pokrajin, in izrečite javno in pred vsem svetom, da niti

pedi slovanske zemlje nema zgubiti naš narod, naša Avstrija! Končno prosim podpisani odbor vse rodoljube vsacega stanu, da mej narodom širijo vest o taboru, in da odbor podpirajo na vso moč, da bode tabor lep, reden in živ dokaz zrelosti našega naroda. Živila vzajemnost Slovanstva!

V Trstu, 20. oktobra 1878.

Odbor političnega društva „Edinost“.

Gnjilost ustavoverne stranke.

Denes se snide državni zbor. Nemška ustavoverna stranka, ki ima na njem večino, ne more veseliti se tega dneva. Britko sodbo je o njej izrekel sam dozdanji minister knez Auesperg. Uredniku graške „Tagesposte“ je namreč, kakor znano, ondan v pričo predsednika Leykamove akcijske družbe Syza rekel dozdanji ministerski načelnik Auersperg:

„Voditelj ustavoverne stranke nema nikakoršne stranke za soboj, in stranka nikakoršnega voditelja. Slehern poslanec hoče imeti svoje mnenje. Poslanci si mej soboj očitajo najsurovejše besede, tako, da bi se kmalu pretepanje vnelo. Njegovo Velikanstvo me je vprašalo, — je rekel knez Auersperg — katerega moža mu iz parlamenta priporočam za ministerskega naslednika. Nikogar nijsem mogel priporočati, ker ne poznam nikogar, ki bi imel večino v državnem zboru. Poluradno časopisje nas skoro nič ne stane — je rekel minister, — a toliko več opozicijsko (t. j. nemško-liberalno, ki le včasih oponira na videz,) časopisje, katero prejme denar zato, da molči. Potrebovali smo, ko je šlo za dognanje 10 letne poravnave z Ogorskimi, v državnem zboru še nekoliko glasov, in to je veliko denarja veljalo. Knez, ministerski predsednik, tako sklepa „Tagespost“, ima popolnem prav, ako zasramuje državne poslance, ki so podkupljivi, ki svoj vestni glas prodajajo za srebrnjake!“

Urednik graške „Tagesposte“ dr. Svoboda in Syz se ponujata pri seči, da je Auersperg res tako sodbo o državnem zboru in ustavoverni stranki izrekel. Torej kaj se bode zgodilo? Kaj bode ustavoverna stranka državnega zbora te dni storila za rešitev svoje časti? Kaj more storiti? Zadostujejo li tu same besede?

Deželni zbor kranjski.

(XI. seja, 12. oktobra.)

(Dalje.)

Poslanec Klun je na dalje govoril proti novejši šolski postavi:

Naj povem zdaj drug slučaj. V neke občini na Kranjskem je učitelj, ki s tem, da pretepava svojo ženo in jo od hiše podi, dela javno pohujšanje. Poleg tega nema niti izpita zrelosti; občina zahteva, da bi se ga znebila

in naj se služba razpiše. Ali ker je učitelj privrženik nam nasprotni stranke, oprasča se od dotične oblasti zrelostne skušnje, in občina ga ima še denes proti svoji odločni volji za učitelja. Tako gospoda razumevate, ali vsaj proti svojemu prepričanju izvršavate pravico, in podpirate javno moralo. V šolskem odseku so narodni poslanci nasvetovali, naj se sprejme določilo, da imajo občine ali krajni šolski sveti pravico, vsaj deželnemu šolskemu svetu nasvetovati tri učitelje, izmed katerih se potem eden imenuje. To se je sprejelo. Ali kaj pomaga? Precej v naslednje paragrafe se je postavilo določilo, da se dež. šolskemu svetu na predlog krajnega šolskega sveta popolnem nič nij treba ozirati. Vi naglašate, da hočete vzeti krajnim šolskim svetom zato pravico imenovanja učiteljev, ker občine ne vzdržavajo ali več ne plačujejo učiteljev, nego dežela. No, če hočete biti dosledni, potem ne pripada pravica imenovanja učiteljev c. kr. deželnemu šolskemu svetu, nego deželnemu odboru, kot reprezentantu dežele, ki nosi vse stroške za šolstvo. Tega pa vi, se ve da, nečete, kajti vi dobro veste, da nemate zavetja pri ljudstvu, nego samo pri vladi denašnje sisteme. Saj nam je baron Abfaltrern v svojem govoru povedal, da bomo mi veseli, kadar pridemo zopet do večine, da ste nam deželne pravice do šolstva tako „dobro“ zavarovali. To se vse tako glasi, kakor da bi vi sami dobro vedeli, da ne boste dolgo imeli neopravičene svoje večine v tem deželnem zboru, in da zatorej hočete kakor hitro mogoče, napraviti vse pravice, kolikor jih dežela naša še ima. Vi ravirate ravno tako, kakor posadka, ki mora trdnjavo zapustiti, in predno otide, rajši vse v njej z njo vred zažge. Na to boste, to se ve, pripravljeni s trditvijo, da vi postavite jako natanko in vestno izpolnjujete. Ali dokaz o tem smo mi dobili najbolje pri zadnjih volitvah za ta deželni zbor. Krivice so se pod vašim zaščitom vršile na tak način, kakor smo ga tu pojasnili, in ki še premalo osvitluje, če se več kot škandal imenuje.

Kdo pa, mislite, bode po vaši postavi to eksekucijo — drugače se ne more imenovati — za to vašo postavo prevzel? Kdo pa bode hotel biti še pod tako postavo župan, ali načelnik krajnega šolskega sveta? Ljudstvo se bode odtegovalo sodelovanja pri šolstvu, in kakor bodejo vaši c. kr. mogočniki tudi neprenehoma pisali in ukazovali samo kazni, vendar ne boste ljudstva pripravili do tega, da bi po vašem načinu ustvarjeno šolstvo podpiralo, ali pri njegovem izvršenju sodelovalo.

Poslanec dr. pl. Schrey je proti meni govoril, in ko smo zapustili sejo šolskega odseka, opazil: „jako smo ostrigli pravice ljubljanskega mesta“, a jaz sem mu odgovoril: „ne samo ljubljanskega mesta, nego vseh ob-

čin na Kranjskem". Jako radoveden sem, kako bode g. podžupan ljubljanski v mestnem zboru ljubljanskem svoje delovanje proti drugim svojim volilcem opravičeval.

Da bi bila zdanja vlada mnenja naše narodne manjšine, in bi predložila jednako postavo, kot so gospodje denašnje večine predložili, koliko bi bilo od vas grozenja in zablavljanja proti vladi? Koliko neizmerno mnogo bi se od vaše strani tožilo, da vlada gaji postavo in pravico, če bi gospodom ustavovercem ali nemškutarjem morebiti ne prišlo na um kakor nekdanj, akoravno je mnogo c. kr. uradnikov mej njimi, — zapustiti to zbornico z ničevimi izgovori, da je deželni zbor nepostaven.

Kako pa se bodo izvrševale kazenske določbe predloženega postavnega načrta? Postavil bode c. kr. okrajni glavar šolskega administratorja za krajni šolski svet, razpustil se bode ta desetkrat ali dvajsetkrat, administrator pa bode vlekel od ljudstva plačo, in vrh tega bodo že vladni možje skrbeli, da mu ne otide jako mastna remuneracija, katero bode se ve da plačati morala sama oškodovana občina, ali krajni šolski svet.

Zmirom se sklicuje nam nasprotna stranka, da je to ali ono določilo vpeljeno na Koroškem, v Istri, ali v katerej sosednjih dežel; kar je pa najbolj važno, namreč, ali je pa tudi za našo deželo praktično, to nij povedano, še menj pa dokazano. Jaz se le čudim, da se g. Vesteneck za kako svojo naredbo, ki jo hoče po vsej sili vpeljati, nij skliceval tudi še na Turško.

Ako pogledamo paragraf, ki govori o sestavi deželnega šolskega sveta, vidimo, da ta paragraf krati tudi pravice škofijstva. — Meni je prav žal, da velečenjeni g. knezoškof nij navzočen v zboru, da bi sam branil svoje pravice. Jaz sicer nemam nobednega mandata od njega, (veselost!), ali vendar smatram za potrebno, da stvar razbistrim. V dozdanej postavi stoji, da se imenujeta dva uduhovskega stanu na nasvet (über vorschlag) knezoškofa. V denašnjem postavnem načrtu pa se pravi po zaslišanji, (nach anhörung des fürstbischofs). Gospoda, to je velikansk razloček. Le spominjajte se, koliko je bilo debat ob svojem času v deželnem zboru zaradi imenovanja g. Mrhala v deželni šolski svet zaradi podobnih besedij.

Dokler bode mej vlado in cerkvijo prijazno stanje, ne bode to določilo motilo nič; a vse drugače nastane, če prideta vlada in škof v nasprotje.

Naši učitelji se mi zdé s svojim ravnanjem ravno taki, kakor žabe katere so od Jupiterja zahtevale, naj jim dá družega kralja, in ta jim je postavil škorkljo, katera jih je eno za drugo požrla. Pa tudi učiteljem se bode taka godila. Prej, ko so bili pod konsistorijem, vpili so; prišli so pod upravo dežele, in zdaj so počeli zopet kričati; dobili so družega kralja v vsemogočnej c. kr. vladi in z njo zvezanej nemškutarske stranki. Zdaj jim ne bode prilike več klicati po novem kralji, ali pa prositi se nazaj, kajti velika in močna škorklja bo žabe pojedla. Učitelji na Kranjskem so bili po sedanjej postavi bolj svobodni in neodvisni možje, nego sodnijski uradniki. Zdaj po novem načrtu bode vse drugače. Zdaj bode deželni šolski svet dekretiral iz službenih ozirov. Kaj pa to pomeni, imamo na Kranjskem uže nekoliko prilik. Spominjamo se dobro, kako so bili c. kr. poštni in telegrafni uradniki od

vlade samo zaradi tega prestavljeni v Bukovino, avstrijsko Sibirijo, ker so bili narodnjaki, in pred kratkim se je hotel še le „iz službenih ozirov“ prestaviti zasluženi dr. Razpet iz Postojne v Litijo, a pretepalnik dr. Eržen pa na dobro mesto v Postojno. Tako se bode v prihodnje godilo tudi učiteljem. Vsaka ovadba bode zadostila „za službene ozirov“, pri nas bode tudi zadostilo to, če se učitelj ne bode dovelj globoko klanjal c. kr. okrajnemu glavarju, njegovim biračem ali žandarjem. Se ve da se v postavi pravi, da se učitelju, ako je ravno prestavljen, plača pusti, vedeti se pa mora, da v takem slučaju izgubi učitelj funkcijsko priklado, in v največ slučajih tudi prestopno stanovanje.

Po tem postavnem načrtu, verjemite mi gospoda, so učitelji popolnem v rokah c. kr. okrajnih glavarjev, in to je tenor cele postave, in najgorkejša želja nje stvarnika.

A prišlo bode tako, da, kakor so se učitelji selili zavoljo slabih plač v druge dežele, tako bodo i značajni učitelji, kateri ne bodo hoteli pred vsako c. kr. kapico klečeplaziti se, zapustili domovino, in prišli bomo zopet do tega, da nam bode pomanjkovalo učiteljev, in bode šolske palače prazne stale. Kakšno spoštovanje bodo uživali zaostali učitelji, kateri se bodo plazili pred c. kr. okrajnim glavarjem, pri ljudstvu, in koliko se bodo poštenja in značajnosti učiti mogli od njih otroci, nij teško uganiti. Okrajni glavarji bodo tem pokornim učiteljem delili milostljivo raznovrstne dobrote, ki jih nič ne veljajo, skušali jih bodo povsod vriniti kot občinske tajnike, da bodo potem pri volitvah delali za namene vladne.

Prej so učitelje zmerjali, da so mežnarji, farški hlapci itd. A kaj so zdaj? Še slabši kot hlapci c. kr. okrajnih glavarjev, oni so postali hlapci zadnjega birača. Kaj pa bode mladina k takemu početju rekla? Kar je boljših elementov mej mladino, ki imajo značaj, in se ne bodo hoteli po trebuhu plaziti v lepem in slabem vremenu pred c. kr. okrajnim glavarjem, tisti bodo obrnili učiteljskemu stanu hrbet, in le slabejši bodo šli k učiteljstvu, tako da bode učiteljska pripravnica zopet to postala, kar je uže bila, namreč pravi „refugium peccatorum“. No, pa saj bodo to denašnjemu vladnemu sistemu najljubši elementi, kajti ti se bodo dali prav dobro odgojiti v brez značajnosti, katero bodo potem lahko praktično izvrševali.

(Vladni zastopnik Hočevlar zdajci, akoravno nema besede, skoči naglo po konci, in pravi, da z odločnostjo odbija besede g. Kluna. Narodni in nemškutarski poslanci se zasmejejo. Čuje se klic: „Kakšen red je to!“ Hočevlar se pa zopet vsede.)

Poslanec Klun nadaljuje: V okrajnem šolskem svetu bode dakle ukazoval c. kr. okrajni glavar, v deželnem šolskem svetu pa c. kr. deželni predsednik. Gospoda, kam bo prišla naša kranjska dežela? Ona bo postala velik pašalik, in v vsacem okraji bode c. kr. okrajni glavar veliki mufti, pa tudi veliki ulema. Le predložite še jeden par takih postav, potem boste izgubili še pri tistej malej peščici prebivalcev, ki vam slepo zaupa, vse zupanje. Jaz mislim, da če hočete, da se ta postava sprejme, in če ste izročili vse pravice vladi, naprosite jo, da prevzame tudi vse dolžnosti in stroške.

Poslanec dr. Vošnjak: „Jako čudno se sliši od gospodov one strani rek, da je velika večina opravičenih „berechtigten“ zahtevala, naj

se šolska postava prenaredi. Saj vendar vemo, da je jedino le kranjska učiteljska konferenca zahtevala tako premembo postave, po katerej se ljudstvu vzemo vse pravice. Uže čestiti gospod deželni predsednik se je izjavil v tem smislu, da je treba postavo bolj mirno in natanko pregledati, sam g. baron Apfalter je priznal, da je v marsikaterih potezah še pomanjkljiva, in vendar se tako strašno sili, da postavo uže denes sklenemo. Naglašalo se je tudi, da gre pri tej prenaredbi postave le za principe, ali jaz mislim, nam nij treba principov nastavljanjati, kajti principi so v državnej postavi za ljudske šole.

Tudi se nam pravi, da smo dosti časa imeli to postavo premišljevali, morali bi biti pa zares spiritisti, da bi vedeli, da bode vitez Vesteneck 22. septembra prinesel predlog v zbor, naj se postava prenaredi, in da bode postavni načrt uže v žepu imel. Osem sej, in to ne kratkih je imel odbor, ko se je posvetoval o postavi: koliko sej več bi morala zbornica imeti, če se hoče postava natanko posvetovati, a ne kar na mah skleniti. Naglaševali so uže gospodje predgovorniki, kako se kratijo pravice dežele posebno v § 35, ko jemlje deželnemu odboru pravico nasvetovati dva učitelja za deželni šolski svet, katero pravico je deželni zbor, ko se je imenoval dr. Mrhal za udu deželnega šolskega sveta odločno branil v adresi na Nj. Veličanstvo cesarja. Jaz zoper to odločno protestiram v imenu dežele, da bi se tako lahkomišelnostjo zapravljale deželne pravice.

Vi gospodje one strani imate navado prorokovati, kaka „škoda“ bode deželi nastala, če se ne sprejme ali ne potrdi to, kar vi želite. Tako ste tudi l. 1873, ko se je v tem zboru posvetovala postava o šolskem nadzorstvu, in se je predlagalo in sklenilo, da imajo otroci hoditi le šest let v šolo, prorokovali, kako bode to velika nesreča za našo deželo, je in bode, če se ne sklene, da je dolžnost hoditi osem let v šolo, kakor so to sklenili drugi deželni zbori. Ali gospoda, kaj vidimo denes? Da vsi tisti drugi deželni zbori, kateri so sklenili osemletno šolsko dolžnost, uže so jo ali zmanjšali na šest let, ali se o zmanjšanju posvetujejo. Tako napačno je bilo vaše prorokovanje, in ravno tako napačno bode sedanje.

Čudno je tudi to, da se tako važna postava prinese le po enej osobi v zbor; prej so se tako postave predlagale le po c. k. vladi ali po dež. odboru. Obravnavali smo letos postavo o rabi plemenskih bikov. To postavo je kmetijska družba v svojem odboru in v občnem zboru jako natanko pretresla, potem jo oddala deželnemu odboru, ki je sklical enketo, pri kateri je bila zastopana tudi vlada. Potem se je postava poslala kmetijskemu ministerstvu na Dunaj v pregled, in ministerstvo jo je odobrilo; mi v zboru smo jo zopet izročili gospodarskemu sodu, in še le po njegovem poročilu v zboru smo obravnavali o njej in sklepali. Toliko pozornosti tedaj pri postavi, ki nij tolike važnosti kot predstojča. Tukaj je predložil vitez Vesteneck tako važno postavo, pri kateri ima pred očmi samo sebi neprijetne izkušnje, katere je pri svojem paševanju našel. No, se ve da, tak c. kr. okrajni glavar kot vitez Vesteneck, ki hoče vse pohlapčiti, ki hoče da bi se mu vse klanjalo, pri takem človeku se nij čuditi, če ljudstvo, katero ima še kaj uma za svobodo, proti njegovemu paševanju uporno postaje. To je tedaj edini faktor, kateri sili k prenaredbi postave. Vprašali se niso ne deželni, ne okrajni, ne krajni

šolski svet, ne mesto ljubljansko, ne deželni odbor. Vzeli se bodo krajnim šolskim svetom vse pravice, in pustila se jim bodo le bremena, kajti to se ne more pravice imenovati, če en paragraf določuje, da imajo krajni šolski svet pravico nasvetovati tri učitelje deželnemu šolskemu svetu, če pa precej drugi paragraf ustanovlja, da se deželnemu šolskemu svetu kar čisto nič ni treba ozirati na predlog krajnih šolskih svetov. Če mislite, da boste s takimi naredbami šolstvo zboljšali, ali morda ljudstvu ljubezen do šole vcepili, potem se jako motite.

Kar se tiče sestave deželnega šolskega sveta, so pri nas tudi politični in narodni uzroki ki nas silijo, da se jim moramo protiviti. Ko bi živeli v državi, kjer bi bila merjena vsem narodom enaka pravica, potem bi se jaz ne protivil takej sestavi dež. šolskega sveta; a pri nas, kjer se vlad a neopravičeno in neustavno v volitve vmešava, in tako pritiska, da dobi 20.000 Nemcev nad 430.000 Slovencev večino, pri nas se mora z vso pravico reči, da stoji paragraf 19 državnih osnovnih postav le na papirju, da nij nobene ravnopravnosti.

Peticija deželne učiteljske konference, katera se je tu prečitela in terja vpeljavo take postave, je pač pisana v takem stilu, da bi tistemu gospodu, ki jo je spisal, pač še priporočati smeli „Knigges umgang mit den menschen,“ da bi ne pisal v tako arogantnem tonu peticij deželnemu zboru. V peticiji je mej drugim rečeno, da krajni šolski svet ne-majo razumljenja za šolo, „kein verständniss für die schule“. V krajnih šolskih svetih pa sedi intelgencija našega naroda, in jaz protestiram proti tako prevzetnemu, arogantnemu razžaljenju in zahtevam, da se moj protest zabilježi v protokol.

Gospod dr. pl. Schrey je denes tudi rekel, da mi nečemo miru, da nečemo sloge. Mi hočemo slogo, ali le na podlogi popolne ravnopravnosti. Z vami pa bode to težko šlo. Komaj ste v večini, uže prvo leto ste skratili podporo za slovensko gledališče na več kot polovico, ko je naša večina leta in leta dovoljevala podporo za nemško gledališče, in jo še zdatno povišala. Mi ne moremo imeti in nečemo sloge s stranko, katera v svojem ljubljanskem organu „Tagblattu“ prinaša članke, ki psuje naš celi narod, rekoč, da imajo Slovani, kateri so v ogromnej večini v deželi in državi, neko živinsko bolezen, in se tedaj morajo zabosti, mi nečemo sloge z ljudmi, ki nas infamno insultirajo.

Sicer pa le sklenite to postavo, videli bode te uže, kake koristi vam bode donašala. Ne le apatija, nego antipatija zoper šolo bode pri ljudstvu nastala. Jaz podpiram nasvet gosp. Svetca.

(Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 21. oktobra.

Deželni zbori so bili v soboto končani. Prej so se pa nekateri še prav odločno oglasili za izprembo vlade.

Tirolski zbor je sprejel adresso na cesarja, ki ostro naglašja trjatlve državopravne opozicije glede deželne avtonomije, in izraža nezaupanje do zdanje vlade. — Šolski odsek je nasvetoval tudi resolucijo, naj se državne šolske postav izpremene. Adresna debata je bila ostra in burna.

Tudi solnograški deželni zbor je sklenil enako adresso, zoper katero je govoril vla-dni zastopnik. Ravno tako je voralsberg-

ski deželni zbor izrekel se ostro zoper vlado. —

Češki listi v svojih člankih konstatirajo, da je nemška ustavoverna stranka, odbivši češko adresso do cesarja, zopet pokazala, da neče sprave s češkim narodom. Mi o tem nij-smo nikoli dvomili.

Ogerski državni zbor se je 20. oktobra odprl. Prestolni govor obrača pozornost zborovo glede na zdanji položaj vlade in dežele le na dve reči, ki se morati hitro rešiti: na naredbe, ki so bile storjene. kar se tiče vojne ali brambene moči, in pa na finančno nagodbo, ki se ima s Hrvatsko in Slavonijo skleniti, ker je veljavnost dotičnih postav s koncem tega leta zvršena. Vsled prevzetega evropskega mandata na berlinskem kongresu glede oku-pacije in uprave Bosne in Hercegovine, more se, hvala hrabremu držanju armade, prvi del naloga kot dovršen smatrati; dobro porazum-ljenje, v katerem živimo z vsemi velevlastmi, dovoljuje upanje, da se bode ostali del našega naloga zvršil tako, da se bode kolikor moči malo požrtvovalnosti od narodov terialo.

Iz Bosne se poroča v „D. Z.“, da so Mohamedanci v turške Hrvatske po malih mestih še vedno sovražni. Orožja zmožni mo-že kar po noči zginejo, in menda gredo v gore. — Vojaški poveljniki so previdni. Naši vojaki se ne smejo drugači sprehajati, kot 10 in 10 oboroženih vkupe.

Vnanje države.

Iz Carigrada se piše v „Times“: Gibanja Rusov okolo Carigrada so skrivnostna. Gotovo je, da drže Rusi še Čataldžo. Če bode ta situacija ostala, nij nemogoče, da se bode angleška flota zopet k Carigradu približala.

Grška zbornica je z 69 glasi proti 63 odobrila politiko vlade. — 19. okt. se je raz-delila plava knjiga, ki poroča o poskušajih s porto sporazumeti se.

Francoski listi, zlasti Gambettova „Republique française“ nadalje izražajo svoje mnenje v tem smislu, da je evropsko stanje negotovo, in da berlinski kongres nij ničesa storil, kar bi bilo trajen mir zagotovilo. Ve-lika občna vojska da pride kmalu.

Nemški državni zbor je sprejel 19. okt. celo postavo proti socijalistom z 221 proti 149 glasovi. Za to od vseh svobodoljubnih tujih narodov obsojevano policijsko in reak-cijonarsko postavo so glasovali takozvani kon-servativci in narodno liberalci. Bismark je iz-rekel svoje zadovoljstvo mamelukom, potem pa zbor zaprl.

Dopisi.

Iz Kroke 15. oktobra [Izv. dopis.] Tukajšnja čitalnica nam je napravila v nedeljo 13. t. m. veselico. Če ravno je deževalo, ven-dar se je vršilo vse po naznanjenem programu. Ob 4. uri popoldne sprejel je odbor in večje število udov s predsednikom na čelu novo dru-štvu darovano zastavo zunaj trga pred Jal-mom. Mlada deklica Z-ova ovenčala je za stavo s lepim vencem in nagovorom. V navdu-šenih živio-klicih našel je ta nagovor odmev, potem je razvil zastavonosce zastavo, godci so zagodli „Naprej zastava Slave!“ in od obilne množice ljudstva spremljena, nesla se je skozi trg; po potih posebno pa sredi trga zbrano je bilo na stotine gledalcev.

Zvečer ko se je bližal čas za izvršitev II. oddelka programa zbralo se nas je toliko, da so bile sobe prenapolnene tako, da se jih je moralo veliko število s prostori zunaj sob na-pravljenimi zadovoljiti. Začela se je zabava s petjem. Potem se je zahvalil g. Ig. Z. ml. v imenu odbora darovateljicam zastave. Rekel je, da koder bode vibrala zastava čitalnice kropniško-kamnogoriške, povsod se bomo hvaležno spominjali blagodušnih darovateljic, ki so tako sijajno dokazale, da so prave zveste Slo-venke ne samo po rojstvu ampak tudi po

plemenitem mišljenji in žrtvoljubnem delovanji. Živile kamnogoriške gospice pl. K-ovā in Š-ove!

Mej časom ko se je potrebno za tombolo uredilo, zagodli so nam godci in mladina se je zasukala. Tombola se je vršila v lepem redu s prav primernimi dobitki. Naj čitalnica kmalu zopet da priložnost se tako veselo in mirno zabavati, in voščimo jej vedni obstānek v izobraženje in buditel narodne zaveti našega domačega, posebno mladega ljudstva.

Iz Gorice 18. okt. [Izviren dopis.]

„Črna zemlja naj pogrezne tega, kdor odpada!“ Da ga nij večjega sovražnika napram svojemu narodu, nego je odpadnik, je občno znana stvar. A ne mislite, da menim tu omenjati znanega renegata slovenskega naroda vašega Vragutina, pač pa imam malo označiti dvanajsterico go-riških „italjanisimov“, ki zdaj sanjajo „o beatej Italiji“ — pod ključem. Izdajico svojega na-roda, „renegata“, ne sovraži samo lastni, nego lisičjim očesom gledajo i drugi narodi, ter ra-bijo ga le za sredstvo v dosego svojih hudob-nih namenov. Slednjič se pa osoda maščuje.

Prvi, ki ga je zgrabila osode roka — ne policijska — zaradi lahonskih rogoviljenj, bil je sin slovenskih roditeljev Jamšek, ta renegat izdal je baje i druge renegate kot deležnike, izdajalce svojega lastnega naroda.

Mej dvanajstimi poznam le tri Italijane, dva sta iz onkraj meje, vse drugo je renegat-stvo, to je: ljudje, katere so njih roditelji očenaš moliti učili. Zadnji, katerega je te dni policija po izdajstvu sokrivcev zasačila, je neki Cesciutti (Češčut) iz Sovodnje. Kaj ne kako lepo čast dela ta „figlio irredente!“ goriškim lahomom. Na tem renegatu leži sum, da je on pisalec onega izdajskega plakata, kateri je bil prilep-ljen k „tricolore“ na stolpu stolne cerkve. Do-tični spis je bil baje denes od priseženih ka-ligrafov spoznan kot pisava Češčutova.

Tedaj „dualizem“ bomo tudi imeli na go-riško-kmetijskej šoli. Prav tako. Do zdaj je bila laško-slovenska kmetijska šola, oziroma njeno polje itd. le pohujšanje našemu kmetu. Upamo, da se bode zdaj ločena slovenska kmetijska šola pod vodstvom g. prof. Povšeta povzdignila vendar do izgledne za naše ljudstvo. Bog daj srečo! vsaj imamo v Gorici jedini ta zavod, kjer je dano slovenskemu kmetu se do višje omike v svojej stroki v domačem je-ziku podučiti. —

Čudno a vendar resnično je, da se dovo-ljuje gimnazijskim in realskim dijakom svo-bodno obiskavati gledališča (teater) a — čujte! — prepovedano jim je — ostro — obiskavati slovenske čitalnice in njih nedolžne pred-stave in besede.

Moj ranjki oče je pa drugače mislil, ko me je dal v mesto. Ostro in prav po domače mi je prepovedal: „Bog te vari kedaj v „te-ater“ iti, tam je pravi peklenšček, tam so tudi „babe tiste slabe“ itd. No neki gospodje so uže pametnejši, nego je bil moj oče — pri-prost slovensk kmet! —

Nedelja, desetletnica Šempaskega tabora bode, kakor se čuje, slovesno praznovana v Šem-pasu. Mnogo rodoljubov se tja napravlja, posebno pa solkanski „Slavci“ se pridno v petji urijo.

Veseli i tužen kraj, kjer so se vse želje ter vroče nade Slovencev ob skalovju sivega Čavna razbile! —

Goriška čitalnica napravi po dolgo traja-jočem počitku 3. novembra veliko besedo, in ta dohodek je namenjen domačim ranjencem. „Vsi sveti“ se bližajo. Mnogo navduše-

nih mož in pravih narodnjakov krije uže davno črna zemlja, in teh izgubo čutimo baš sedaj bridko posebno mi goriški Slovenci.

Spominjajmo se dragih za narod naš za-
služenih mož, ter položimo jim na gomile, če
druzega ne vsaj — kar so v življenju zaslu-
žili. Vlani je bil našega neumrlega Dr. Lav-
riča grob lepo ozalšan. Goričanje! ne pozabite
i letos očeta goriških čitalnic — poštenega
rodoljuba do zadnjega izdihleja! —

Jutri čez en mesec — obhaja sloven-
ski narod 70 letnico svojega starega očeta,
prezasluženega dr. Bleiweisa. Gotov sem, da
bode ta dan eden naj lepših 70 letnega na-
rodnega moža, in iz tisočero sre mu bode
donelo:

„Bog ga ohrani še mnogaja leta.“

T.

Domače stvari.

— (Ljubljanski mestni zbor) ima
22. oktobra ob 5. popoldne sejo.

— (Umrli) je notar Roth na Brdu.

— (Preskušnja.) Piše se nam: Dne
30. t. m. zjutraj bode na deželnej vinograd-
nej in sadjerejskejšoli na Slapu letošnja letna
preskušnja. Vse p. t. prijatelje kmetijskega na-
predka, vabi k obilnej udeležitvi vodstvo šole.

— (Slovenski delavci v Bosni.)

Iz Kobarida se piše v „Sočo“ 14. oktobra:
Bosensko zasedanje ima svoje ugodne nasledke
tudi za naše kraje. Na vabilo podjetnikov
Bucher & Comp. so uže pred mesecem dnij
trije bratje Kranjci od tu peljali 300 delavcev
v Bosno, kder izdelujejo cestno črto od tur-
škega Broda skozi Dervent do Sarajeva; pre-
jeli so takrat 4000 gold. potnine. Ti delavci
so poročali, da se jim v obče dobro godi;
delo nij težavno, navadni delavci dobe po
2 gold. in čez na dan, živež je v Derventu
po ceni: meso po 40 novcev oka (2 1/4 funta),
vino po 36 novcev liter; s prenočiščem so
preskrbljeni. To ugodno poročilo je izbudilo
vse tukajšnje moško prebivalstvo, in ko je te
dni došlo zopet 6000 gold. potnine od iste
firme Bucher & Comp., vzdignilo se je zopet
nad 500 mož iz Kobarida, Livka, Kota, bliž-
njih bovških vasij in celo iz slovenske Be-
nečije; še preteklo noč je odpotovalo 135
mož na vozovih od tod skozi Tolmin, Cerkljo
do Škofjeloške postaje, od koder se po želez-
nici peljejo do Siska, potem pa na parobrodu
po Savi do Broda in naprej, kamor so name-
njeni. In ne da bi mislili, da so nas zapustili
sami navadni delavci, katere bi prava sila v
svet gonila s trehuhom za kruhom; kaj še!
tudi sinovi najboljših kmetskih hiš, in gospo-
darji sami so jo pobrisali z upanjem, da si,
bodi si kot delavski nadzorniki, ali z manjšimi
podjetji, ali s kupčijo v zdanjih izrednih raz-
merah nabere lepih novcev, ter jih potem sem
prinese v podporo svojim oslabelem posestvom.
Nekateri bi celo nič ne marali v Bosni
ostati, ako bi jim opravila dobro kazala.
Dobro srečo vsem! Ko pišem te vrstice, pelje
se zopet kakih dvajset krepkih možakov mimo
hiše; ti gredo, kakor uže več drugih, na svoje
stroške v Bosno. Tudi iz Volč, Ročinja in
iz drugih krajev jih je uže mnogo z istim na-
menom zapustilo svoj dom. Kakor slišimo, so
zdravstvene razmere mej delavci še zadosta
ugodne, — vendar so se od onih, ki so prvi
odrinili, uže štirje z mrzlico domov vrnili, in
jeden iz Starega Sela je tudi uže umrl. Zato
bi se morali po našem mnenju le krepki, zdravi

možaki na delo v Bosno odpravljati, in se tam
ne prevarčno, ampak dobro hraniti, da v pod-
nebju, kateremu še niso privajeni, vstrajejo.
Nekoliko pogumnih žensk je tudi uže pri
naših delavcih v Derventu; te perejo, pečejo
kruh itd.

Tujci.

20. oktobra:

Evropa: Skateli iz Maribora. — Fiedler iz
Trsta. — Horn iz Dunaja. — Lard iz Reke.

Pri Slonu: Hlasič iz Notranjskega. — Hof-
holzer iz Kočevja. — Kovar iz Dunaja. — Žagar
iz Otčca. — Raitharek iz Tržiča. — Killar iz Li-
tije. — Züschaleg iz Dunaja. — Tomas iz Prage.
— Polak iz Gradca.

Pri Maliču: Brauchbar iz Dunaja. — Novak
iz Klana. — Jarec iz Gradca. — Supanz iz Celja.
— Göber iz Dunaja. — Kleinlercher iz Domžal. —
Schweitzer iz Dunaja.

Tržne cene

v Ljubljani 19. oktobra t. l.

Pšenica hektoliter 6 gld. 83 kr.; — reč 4 gld.
55 kr.; — ječmen 4 gld. 06 kr.; — oves 2 gld. 60
kr.; — ajda 4 gld. 40 kr.; — pros 4 gld. 70 kr.;
— koruza 5 gld. 40 kr.; krompir 100 kilogramov
3 gld. 03 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. — kr.; masla
kilogram — gl. 90 kr.; — mast — gld. 80 kr.; —
špeh trišen — gl. 64 kr.; — špeh povojen — gl. 75 kr.;
— jajce po 2 1/2 kr.; — mleka liter 7 kr.; — govedarne
kilogram 54 kr.; — telečnine 58 kr.; — svinjsko
meso 64 kr.; — sena 100 kilogramov 1 gld. 78 kr.;
— slame 1 gold. 42 kr.; — drva trda 4 kv. metrov
6 gold. 50 kr.; — mehka 4 gld. 50 kr.

Dunajska borza 21. oktobra.

(Isvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	61 gld.	—	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	62	60	—
Zlata renta . . .	71	60	—
1860 drž. posojilo . . .	111	50	—
Akcije narodne banke . . .	789	—	—
Kreditne akcije . . .	227	50	—
London . . .	117	35	—
Napol . . .	9	40 1/2	—
C. kr. cekini . . .	5	61	—
Srebro . . .	100	—	—
Državne marke . . .	58	—	—

Loterijske srečke.

V Trstu 19. oktobra: 75. 77. 21. 1. 88.
V Linci 19. oktobra: 33. 38. 71. 49. 10.

Štev. 6553.

(355—1)

Razglas

za pet deželnih ustanov, in za več plačujočih
učencev na deželnej vino- in sadjerejskejšoli
na Slapu poleg Vipave.

Na deželnej vino- in sadjerejskejšoli na
Slapu poleg Vipave z dveletnim podukom, iz-
praznjenih je za prihodnje šolsko leto, ki se
prične dne 1. novembra, pet deželnih ustanov
v letnem znesku po 120 gold.

Pravico do teh ustanov imajo ubogi sinovi
kranjskih kmetovalcev, ki so vsaj 16 let stari,
čvrstega zdravja, lepega vedenja, in ki so z
dobrim vspehom dovršili vsaj ljudsko šolo.
Ustanove se ne izplačujejo na roko, ampak
določni dobivajo za to hrano, stanovanje in
poduk v šoli.

Dalje je izpraznjenih več mest za plaču-
joče učence, kateri plačujejo po 120 gold. na
leto za hrano in stanovanje, in po 20 gold.
šolnine na leto.

Sprejmó se tudi redni zvnunanj učenci,
ki plačujejo po 20 gold. šolnine na leto, in
sicer na pol leta naprej.

Prošnjiki naj lastnoročno slovensko pisane
prošnje do

konca oktobra 1878

če mogoče osobno izroče vodstvu deželne vino-
in sadjerejske šole na Slapu.

Prošnjam je dodati rojstveni list, ter spri-
čevala o čvrstem zdravju, lepem vedenju, ter
o dovršeni ljudski šoli. Prošnjiki za usta-
nove predložiti morajo tudi ubožne liste,
prošnjiki za plačujoča mesta pa primeren
protopis vzdržavanja (unterhaltsrevers).

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 17. oktobra 1878.

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

Praktični inženir France Tomšič,

v Ljubljani, v Šelenburgovih ulicah, nad go-
stilnico „pri starej zaponi“ (Schnalle)
prevzema vse v njegov delokrog spadajoče opravke
in sicer: izvršitev planov, projektov in prora-
čunov za stavbe vodne, cestne in pozemeljske
(poslopja); dalje vsakovrstne cenitve imenovanih
stavb, ravno tako tudi razmerjevanje in delitve
zemljišče itd.

Imenovane stavbe prevzema tudi v po-
polno izvršitev. (356—1)

C. kr. okrajni uradnik v pokoju, samec, trden
in zdrav, išče službo kot

občinski tajnik,

katero službo je uže jedno leto pri neke velike
občini opravljal. Naslov: F. K. v sv. Florijana ulicah,
h. št. 16 v Ljubljani. (358)

Štev. 4029.

(349—2)

Razpis.

Razpisuje se služba asistenta —
učitelja na slovenskem oddelku deželne kme-
tijske šole v Gorici z letno plačo 700 gold.,
in 100 gold. doklade za stanovanje, dokler
se mu ne odloči v zavodu primerno stanovanje.

Po jednoletnem dobrem službovanji ima
pravico do stalnega nameščenja, ter mu gredó
tudi petletnice po 10 %, kakor tudi ima pra-
vico do sistemizovane pokojnine.

Prošnje, v katerih naj se dokaže spo-
sobnost za to službo, kakor tudi popolno
znanje slovensčine, se imajo vložiti

do 31. oktobra t. l.

pri deželnem odboru v Gorici.

Deželni odbor v Gorici,

dne 11. oktobra 1878.

Deželni glavar: Pajer.

Štev. 4029.

(348—2)

Razpis.

Razpisuje se služba pristavnika
(majerja), na slovenskem oddelku deželne
kmetijske šole v Gorici z letno plačo 400 gold.,
prostim stanovanjem in 5 arov vrta.

Pristavnik ima vsa opravila na pristavi
oskrbovati, in voditi učence pri delu na pristavi.

Prošnje za to službo sprejema

do 31. oktobra t. l.

deželni odbor v Gorici.

Deželni odbor v Gorici,

dne 11. oktobra 1878.

Deželni glavar: Pajer.

Karel S. Till

trgovstvo s knjigami in papirjem, pod Trančo št. 2,
zaloga vseh potrebštin za urade in kupčijstvo;
zaloga navadnega, pisemskega in zavijalnega pa-
pirja. Vse potrebštin za merjeve (inženirje), sli-
karje in risarje. Najnovejšje v konfekciji za papir.
Zapisovalne in opravilne knjige. Izdelujejo se tudi
monogrami na pisemski papir, vizitne karte in pi-
semske zavitke. (158—97)

Za prodajo

prav veljavnega blaga, brez stroškov, iščejo
se gospodi vseh stanov. Pismena vprašanja
sprejeme z naslovom: B. K. 500, Haas-
enstein & Vogler na Dunaji. (325—10)

Marke Wir empfehlen geschäftl.
als Bestes und Preiswürdigstes
Die Regenmäntel,
Wagendecken (Plachen), Bettelagen, Zelstoffe
der k. k. pr. Fabrik
von M. J. Elsinger & Söhne
in Wien, Neubau, Zollergasse 2,
Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj.
Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

(195—93)

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.